

Yrittäjät

A man with glasses and a beard is looking out a window in a workshop. The workshop is filled with various tools and equipment, including a workbench, a drill press, and a table saw. The man is wearing a dark blue sweater. The background is slightly blurred, focusing attention on the man and the text.

PK-YRITYKSEN VARAUTUMISOPAS

Sisältö

3

Varautuminen vahvistaa kilpailukykyä,
oppaan kirjoittaja Antti Neimala

4

Huoltovarmuus nojaa yrittäjiin,
puheenjohtaja Petri Salminen

6

Pk-yrittäjän varautumisen timantti

7

Varaudu ja vahvistat yrityksen iskunkestävyyttä

8

Lähde liikkeelle yrityksen elintärkeistä toiminnoista

9

Hyödynnä riskienhallinnan työkaluja

11

Poraudu elintärkeiden toimintojen sisään

11 Huolehdi sähkön-saannista varavoimalla

12 Varastoi polttoaineita

12 Turvaa tietoliikenne-yhteydet ja varmista tietojärjestelmät

13 Varmista palveluiden ja tavaroiden saanti

14 Johda edestä

15 Investoi henkilöstöön ja alihankkijoihin

16 Viesti avoimesti, toimi vastuullisesti

17

Tunnista rikosuhkat

18

Yrittäjäjärjestö edistää varautumista yhteistyössä

19 Toimialajärjestöiltä konkreettisia ohjeita ja malleja

20 Alueorganisaatiolta elinvoiman rakennuspuita

24

Varautuminen vahvistaa kokonaisturvallisuutta

24 Varautumisen perustana yhteistyö

26 Huoltovarmuudella turvataan taloudellisia toimintoja

28 Kotitalouksien varautuminen hyödyttää yrityksiäkin

30

Hyödynnä tukimateriaalia – hyödyllisiä linkkejä kootusti

33

Varautuminen on keskeinen osa yrittäjyyttä,
toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen

34

Yhdestoista hetki – Suomen Yrittäjien Varautumistyöryhmän 11 käskyä

KIRJOITTAJAN VIESTIT

Varautumisopas tulee todelliseen tarpeeseen. Yksilöiden, yritysten ja yhteiskunnan varautuminen häiriötilanteisiin on kirjaimellisesti elintärkeää. Kansalaisten varautumista tuetaan jo esimerkiksi 72 tuntia -konseptilla. Yrittäjien varautumisen tuki on hajanaisempaa.

Oppaassa herätetään yrittäjät ajattelemaan oman yrityksensä elintärkeitä toimintoja, niihin kohdistuvia riskejä ja näiden riskien hallitsemista. Oppaassa ei pyritä käsikirjamaisuuteen, vaan hyödynnetään saatavilla olevia konkreettisia riskienhallintamalleja ja varautumisen tukivälineitä.

Keskeinen viesti on, että jokaisen yrityksen ja jokaisen yrittäjän on huolehdittava varautumisesta itse. Viranomaiset eivät turvaa yritysten toiminnan jatkuvuutta häiriötilanteissa. Tarjolla olevaa tietoa ja tukea kannattaa kuitenkin hyödyntää ja varautumista harjoitella. Vastuu varautumisesta on yrittäjällä, mutta verkostojen tuki on tärkeää.

Opas on laadittu yhteistyössä Suomen Yrittäjien varautumistyöryhmän kanssa. Työryhmän jäsenten näkemykset ovat olleet työssä äärimmäisen arvokkaita. Käytännön kokemuksiin sisältyviä kommentteja on sisällytetty runsaasti suoraan tekstiin. Oppaan teemoista syntyy Yrittäjän varautumisen timantti. Näin opas yhdistyy Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan, jossa timantin muodostavat yhteiskunnan elintärkeät toiminnot.

Opas on tarkoitettu ensisijaisesti yrittäjille, jotka haluavat tehostaa varautumista häiriöiden varalta. Oppaassa tarkastellaan lisäksi toimenpiteitä, joilla yrittäjäjärjestö tukee yrityksiä varautumisessa. Kolmantena osiona on yritysten varautumisen taustoittaminen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Kiitokset korvaamattomasta avusta Suomen Yrittäjien varautumistyöryhmän jäsenille sekä muille oppaan valmistelussa avuksi olleille.

Antti Neimala

HUOLTOVARMUUS NOJAA YRITTÄJIIN

Mitä yrityksen toiminnalle tarkoittaa, jos suurin asiakas ajautuu maksuvaikeuksiin, yrittäjä sairastuu tai avainhenkilö lähtee? Millainen vaikutus toimintaan olisi sähköön tai vedenjakelun keskeytymisellä? Miten tietomurtoihin tai internet-yhteyden katkoksiin tulisi varautua? Entäpä raaka-aine- tai komponenttitoimittajan toimitusvaikeuksilla? Nämä kysymykset ovat tuttuja, mutta samalla ajankohtaisempia kuin koskaan monelle meistä yrittäjistä.

Yritystasolla varautuminen tarkoittaa omaan toimintaan liittyvien haavoittuvuuksien ja riskien tunnistamista. Kaikkia riskejä ei voi – eikä edes pidä – ennakolta poistaa, mutta oman liiketoiminnan elintärkeät toiminnot on hyvä tunnistaa. Oman toiminnan kriittiset järjestelmät, prosessit ja kumppanit tunnistamalla voi arvioida kehittämiskohteita ja tarvittavia toimenpiteitä. Lähtökohta varautumiselle ja resilienssille on tietoisuus.

Tietoisuus on varautumisen lähtökohta

Tämän oppaan tarkoitus on herätellä yrittäjiä ja yhteiskuntaa varautumisen ja turvallisuuden laajaan kokonaisuuteen. Samalla on syytä tunnistaa pienten ja keskisuurten yritysten merkittävyys yhteiskunnan toimintakyvyn turvaamisessa turbulentteina aikoina. Tietoisuus ja varautuminen ovat parhaita tapoja ehkäistä turhia pelkoja ja epävarmuuksia.

Turvallisuus, puolustus, varautuminen, huoltovarmuus ja resilienssi ovat yhteiskunnallisen keskustelun keskiössä. Maailma on siirtynyt keskinäisriippuvuuksien ajasta tilanteeseen, jossa on mietittävä laajasti yhteiskuntien kykyä varmistaa omat toiminta-, selviytymis- ja menestymisedellytyksensä mitä mielikuvituksellisimpien kriisien keskellä. Luottamus keskinäisriippuvuuksien vakauttavaan vaikutukseen on rapissut.

Ajankohtaiset riskit vaativat uutta varautumiskulttuuria

Viimeisten vuosien kuluessa olemme nähneet, että yritykset – ja koko maailma – joutuvat kohtaamaan tilanteita ja riskejä, joita tuskin kukaan on kyennyt ennakoimaan tai riskikarttoihinsa kirjaamaan. Samalla on nähty konkreettisesti se, kuinka

**”Tietoisuus
ja varautuminen
ovat parhaita
tapoja ehkäistä
turhia pelkoja ja
epävarmuuksia.”**

maailmanlaajuiset terveyteen, turvallisuuteen tai maailmanpoliittiseen tilanteeseen liittyvät kehityskulut näkyvät käytännössä pienimpienkin yritysten arjessa – myös meillä kaukaisessa Pohjolassa. Kaikki vaikuttaa kaikkeen – ja kaikkiin.

Meillä Suomessa ajankohtaisimpia teemoja ovat turvallisuuteen liittyvät tekijät, digitaalisten järjestelmien toimivuus tai vaikkapa asiakkaisiin, toimittajiin ja henkilöihin liittyvät riskit. On hyvä huomioida, että esimerkiksi eteläisessä Euroopassa toimivilla myös ilmastonmuutokseen liittyvät riskit ja äkilliset luonnonkatastrofit ovat jo arkipäivää yrityksille. Tämä vaikuttaa paitsi toiminnan myös esimerkiksi vakuutusturvan suunnitteluun aivan eri tavalla kuin takavuosikymmeninä on osattu ajatellakaan.

Meille yrittäjille tämä kaikki tarkoittaa sitä, että varautuminen on viimeistään nyt rantautunut osaksi yrittäjyyden toimintaympäristöä. Pientenkin yritysten rooli osana yhteiskuntien varautumista on syytä tunnistaa yhä laajemmin, onpa kyse sitten riippuvuuksista irtautumisesta tai yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kriisien iskiessä. Pienten yritysten rooli arvoketjuissa ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa on keskeinen. Yhteiskunnan huoltovarmuus nojaa vahvasti yrittäjiin.

Petri Salminen
Suomen Yrittäjien puheenjohtaja

**”Pienten yritysten
rooli arvoketjuissa
ja yhteiskunnan
elintärkeiden toimintojen
turvaamisessa
on keskeinen.”**

VARAUDU JA VAHVISTAT YRITYKSEN ISKUNKESTÄVYYTTÄ

Pk-yritysten varautumisella tarkoitetaan tässä oppaassa valmistautumista vakaviin häiriötilanteisiin, jotka estävät tai vaikeuttavat yrityksen toimintaa. Varautumisen tavoitteena on turvata yrityksen toiminnan jatkuvuus. Nyt ei siis puhuta pelkästään kansainvälisistä konflikteista, kyberhyökkäyksistä tai pandemioista. Laajat kriisit koskettavat koko maailmaa, mutta pienemmänkin mittakaavan häiriöt voivat olla yrityksille kohtalokkaita.

Varautuminen lisää yrityksen elintärkeiden toimintojen iskunkestävyyttä. Ennakointi, riskien etukäteisarviointi, häiriötilanteiden harjoittelu, henkilökunnan kouluttaminen ja alihankintaverkostojen osaamisen varmistaminen ovat esimerkkejä varautumisesta. Johtuivatpa häiriötilanteet mistä vain syystä, ne on parasta kohdata varautumalla ennalta. Uhkien torjuminen etukäteen on kannattavampaa kuin vahinkojen korjaaminen jälkikäteen. Varautuminen lisää parhaimmillaan yrityksen joustavuutta ja ketteryyttä.

Yrittäjien ei pidä harhautua luulemaan, että viranomaiset hoitavat häiriötilanteet niiden puolesta. Tilanteet voivat jopa pahentua poikkeusoloissa, jos esimerkiksi yrityksen työntekijöitä kutsutaan palvelukseen. Yrittäjä vastaa aina viime kädessä oman yrityksensä varautumisesta, mutta varautumista toteutetaan useimmiten yhteistyöverkostojen välityksellä.

Varautuminen ei edellytä laajoja kirjallisia suunnitelmia tai muodollisia toimintatapoja. Tärkeätä on, että varautumista toteutetaan suunnitelmallisesti ja yrityksen arkeen kytkettynä. Varautumista voi verrata yrityksen sopimuksiin – niitä tarvitaan erityisesti silloin, kun kaikki ei mene suunnitelmien mukaan.

Lauri Autio, X-Design:
”Vahinko on hyvä konsultti. Jos pienikin yritys ottaa osumaa, se herättelee. Kun osuma tulee, varautumalla voidaan saada paniikki pois.”

Jouni Suonpää, Cimson Koulutuspalvelut:
”Varautumisella turvataan oman yrityksen toiminnan jatkuminen ja kehittäminen yllättävienkin tilanteiden kohdalla.”

Harva pienyritys on mukana varsinaisissa yhteiskunnan varautumista palvelevissa järjestelyissä. Suomessa on määritelty noin 1 500 huoltovarmuuskriittistä yritystä, jotka toimivat Huoltovarmuuskeskuksen pooleissa. Osa niistä on pieniä yrityksiä, mutta valtaenemmistö yrityksistä joutuu toteuttamaan varautumista ilman tällaista tukea.

LÄHDE LIIKKEELLE YRITYKSEN ELINTÄRKEISTÄ TOIMINNOISTA

Jokaisella yrityksellä on elintärkeitä toimintoja, joita ilman yritys ei pyöri. Hyvällä varautumisella huolehditaan elintärkeiden toimintojen iskunkestävyydestä. Häiriöitä voi tulla – ja tulee – mutta toiminnot voidaan pitää yllä. Elintärkeiden toimintojen turvaaminen on keskeisin osa yritysten jatkuvuuden hallintaa. Riskien ennakointi ja häiriötilanteita varten harjoittelu antavat hyvät valmiudet selvitä häiriöistä mahdollisimman pienillä vaurioilla.

Elintärkeiden toimintojen määrittely auttaa jo itsessään varautumaan ongelmiin. Tämä on hyödyllinen oivallus. Asia ei ole niin itsestään selvä kuin miltä se kuulostaa. Jotta elintärkeät toiminnot pystytään määrittämään ja käyttämään niiden tunnistamista varautumisen perustana, on pilkottava yrityksen liiketoiminta osiin.

Käytännöllinen lähestyminen elintärkeisiin toimintoihin alkaa arjen kautta. Arjen hahmottaminen toiminnoiksi tai työnkuluiksi mahdollistaa useimmin käytettävien työnkulkujen tunnistamisen. Toinen mietittävä asia on, mitkä ovat kriittisimmät toiminnot yrityksen jatkuvuuden kannalta.

Lukuisat yritykset ovat määritelleet elintärkeät toiminnot erikseen ja dokumentoineet ne varautumis- tai jatkuvuussuunnitelmien pohjaksi. Mitään valmista kaavaa niiden määrittelemiseksi ei ole. Eri toimialojen ja erikokoisten yritysten olosuhteet poikkeavat toisistaan. Tärkeintä on miettiä asia aidosti kunkin yrityksen omista lähtökohdista ja tarpeista käsin.

**Riikka Autio,
Viuleva Group Oy:
"Varautuminen on vähän
niin kuin sopimukset.
Niitä ei tarvita silloin, kun
asiat menevät hyvin."**

**Arto Viljanen, Suomalainen
Energiaosuuskunta (SEO):
"On tärkeää löytää oman
yrityksen elintärkeät
toiminnot, joita pitää
hahmottaa tarkemmin.
Sitten pitää pohtia
vaikutukset, joita häiriöistä
aiheutuu."**

HYÖDYNNÄ RISKIENHALLINNAN TYÖKALUJA

Riskit kuuluvat erottamattomasti yritystoimintaan. Yrittäjäys sisältää aina riskinottoa.

Riskienhallinta on työtä yrityksen toiminnan jatkuvuuden ja henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Riskienhallinta on prosessi, jossa kartoitetaan ja hallitaan uhkia. Jatkuvuudenhallinnassa painopiste on yrityksen kannalta kriittisissä toiminnoissa ja selviytymisessä häiriötilanteista. Varautuminen on puolestaan jatkuvuudenhallinnan konkreettista toteutusta ja harjoittelua.

Riskienhallinnalla tarkoitetaan kaikkea yrityksessä tehtävää toimintaa riskien ja niistä aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi. Riskienhallinta on tilanteiden arviointia, toiminnan suunnittelua ja käytännön tekoja. Siihen osallistuu koko henkilöstö omassa roolissaan. Hyvä riskienhallinta on luonteeltaan ennakoivaa, tietoista, suunnitelmallista ja järjestelmällistä.

Suomen Riskienhallintayhdistys on tuottanut riskienhallinnan työkaluja pk-yritysten käyttöön. Riskienhallintayhdistyksen sivuilla kerrotaan riskienhallinnan periaatteista ja hyödyistä sekä tarjotaan konkreettisia työkaluja pk-yrityksille hyödynnettäviksi.

PK-RH-riskienhallinta on laaja kokonaisuus. Kymmenistä tarjolla olevista riskikartoista ja riskikorteista on tehty tulostettavat versiot, jotka helpottavat aineiston käyttämistä. Riskikarttoja on koottu esimerkiksi liikeriskeistä, henkilöstöriskeistä, tuoteriskeistä ja ympäristöriskeistä.

Pk-yritysten haavoittuvuusanalyysi ja riskikartta auttavat hyödyntämään riskienhallinnan välineistöä.

**Marko Kilpinen, Incident
Management Solutions
Finland Oy:**

**”Se mikä haastaa on
valmiuskartoitukset
– kirjoitetaan asiat tosi
laveasti tavoitteina ja
arvoina, konkretia huutaa
poissaolollaan. Pääosin
yritykset sisäistävät asiat
hyvin ja käytännön toteutus
toimii. Yleinen ongelma
on suunnitelmien pirstaloituminen eri aikakausina.
Siksi pitää löytää niille
hierarkkinen järjestys,
muutoshistoria
ja konkreettinen
käsittelysykli. Tuki on
kakun viipalointia
hallittaviksi
palasiksi.”**

Haavoittuvuusanalyysissä riskienhallinta on jaettu neljään osaan:

Riskikartta on toteutettu helpossa muodossa, jossa yrityksen haavoittuvuudet on jaettu koskemaan toimintaedellytyksiä, henkilöitä, omaisuutta ja keskeytyksiä, taloutta, toiminnan organisointia ja sidosryhmiä. Riskikarttojen käyttäminen helpottaa varautumistoiminnan suunnittelua ja toteuttamista.

Hyödynnä riskienhallintatyökalut!

- Suomen Riskienhallintayhdistyksen julkaisemat pk-yritysten riskienhallintatyökalut ovat vapaasti hyödynnettävissä. Ne ovat saatavilla yhdistyksen internetosoitteesta: <https://pk-rh.fi/>
- PH-RH-riskienhallinta auttaa toteuttamaan riskienhallintaa suunnitelmallisesti ja systemaattisesti. Sivuston hyödyntämisen voi aloittaa esimerkiksi tarkastelemalla pk-yritysten haavoittuvuusanalyysia. Samat periaatteet soveltuvat myös silloin, kun yritykset miettivät varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. Riskienhallinnan tunteminen auttaa toteuttamaan jatkuvuudenhallintaa ja päinvastoin: <https://pk-rh.fi/uploads/haavoittuvuusanalyysi/pk-yrityksen-haavoittuvuusanalyysi-tyokortti.pdf>

Mika Järvenpää, Interfire Products Oy:
"Yrityksellämme on häiriöttömyyssuunnitelma, joka kattaa 3-5 asiaa, jotka eivät saa tapahtua. Lisäksi määritellään, miten niitä hallitaan, jos ne kuitenkin tapahtuvat. Riskienhallinnassa meillä on todennäköisyydessä kaavana tavanomainen asteikko 1-5 mutta vaikuttavuudessa asteikko 1-5 potenssiin kaksi. Sillä lailla saadaan riittävästi eroja näkyviin."

Mika Kukkonen, Autotest Oy:
"Kannattaa selvittää varavoima-akustojen hankkimista. Niitä voi toteuttaa esimerkiksi kiinteistöyhtiötasolla."

PORAUDU ELINTÄRKEIDEN TOIMINTOJEN SISÄÄN

Varautuminen lähtee yrityksen elintärkeiden toimintojen määrittämisestä. Sen tueksi voidaan käyttää riskienhallinnan menettelyitä ja työkaluja. Varautuminen tähtää siihen, että yrityksen toiminnan jatkuvuus on turvattu.

Yritysten elintärkeät toiminnot ovat yksilöllisiä. Tietyt toiminnot ja teemat toistuvat läpi toimialojen ja yrityskoosta riippumatta. Seuraavassa tarkastellaan eräitä tyypillisiä elintärkeitä toimintoja ja niihin kohdistuviin häiriötilanteisiin varautumista.

Huolehdi sähkösaannista varavoimalla

Sähkö on yrityksille aivan kriittinen resurssi. Sähkösaannin ongelmat tulevat helposti ensimmäisenä mieleen, kun ajatellaan varautumista erilaisiin häiriöihin. Laajataan katkot eivät välttämättä edellytä ulkoisia valtiollisia kriisejä. Yritysten kannalta asetelma on selkeä. Jos ei ole sähköä, mikään ei toimi pitkään.

Harvalla pienellä yrityksellä on mahdollisuus hankkia kattavaa järjestelmää varavoiman tuottamiseen. Jos yritys toimii tiloissa, joissa on käytettävissä varavirtalähde, kannattaa varmistaa sen käytettävyyden ja teho oman yrityksen tarpeisiin.

Erilaisia varavoimaratkaisuja on järkevää selvittää sähkösaannin turvaamiseksi kohtuullisilla kustannuksilla. Päätöksiä voi olla mahdollista tehdä esimerkiksi kiinteistöyhtiötasolla.

Kun varsinaisen varavoimajärjestelmän hankkiminen ei ole realistista, yritys voi varautua hankkimalla pienempiä varavirtalähteitä. Niistä saa virtaa esimerkiksi puhelimille ja tietokoneille joksikin aikaa. Yrityksen tiloissa työskenteleminen voi helpottua sähkökatkojen aikana myös hankkimalla ladattavia valaisimia varmistamaan turvallista työskentelyä.

Risto Pekola, Pekolan Liikenne Oy:
”Meillä on mietitty, mitä huoltotoiminnassa tehdään, jos käytössä on esimerkiksi yksi aggregaatti. Silloin pitää määrittää, missä järjestyksessä toimintoja tehdään ja palautetaan.”

Petteri Virranta, Virranta-yhtiöt:
”Kaikki liiketoiminnan strategiset toiminnot on purettava osiin. Jatkossa käytössä on sähkötoimisia pakettiautoja, polttoaineella käyviä autoja, erilaisia akkukoneita, aggregaatteja ja niin edelleen. Jokaisen hankinnan yhteydessä mietitään vaihtoehdot pääjärjestelmälle ja varajärjestelmille.”

Internetyhteydet voivat puolestaan jatkua jonkin aikaa, jos käytössä on akullinen laajakaistamodeemi. Lisäksi on mahdollista hyödyntää mobiililaitteiden internetyhteyksien jakamista. Tämänkaltaisilla keinoilla työskentely ei välttämättä katkea heti sähkösaannin häiriytyessä.

Vaikka yrityksellä on varavoimalaitteita, ne eivät välttämättä riitä kaikkiin toimintoihin. Silloin on syytä määrittää etukäteen, mitä toimintoja varavoiman turvin jatketaan. Tällaisten asioiden pohtiminen vasta, kun tilanne on päällä, ei ole varautumisen kannalta tehokasta.

Varautuminen sähkösaannin vaikeuksiin on hyvä huomioida laajasti yrityksen hankinnoissa. Toisaalta sähkötoimiset laitteet toimivat varautumisena polttoaineiden saatavuushäiriöitä vastaan mutta toisaalta voimakas sähköriippuvuus voi sekin olla ongelma. On järkevää pyrkiä siihen, että yrityksen toiminnot turvataan hyödyntämällä monipuolisesti eri energia-
muotoihin pohjautuvia ratkaisuja.

Varastoi polttoaineita

Polttoaineiden jakelu voi häiriytyä laajempien kansainvälisten häiriöiden tai jo alueellisten sähkökatkosten sattuessa. Liikenneasemien kyky palvella asiakkaita voi vaarantua sähkökatkosten vuoksi. Polttoaineen saatavuushäiriöistä voi seurata ongelmia laajasti yrityksen eri toiminnoille: henkilöstö ei pääse työpaikalle, yrityksen tavarantoimitukset sisään ja ulos estyvät ja niin edelleen.

Logistiikka-alan yrityksille ja muille, joille polttoaineilla toimivat koneet ovat elintärkeitä yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, on välttämätöntä huolehtia riittävästä polttoainevarastoista. Jokaisen yrityksen on syytä ottaa polttoaineiden jakeluhäiriöt huomioon varautumisessaan. Pientenkin yritysten on tarpeen huolehtia siitä, että polttoainetta on varastossa tai ajoneuvojen tankissa riittävästi tai sähköautojen lataus pysyy riittävänä lyhytaikaisia häiriöitä ajatellen.

Turvaa tietoliikenneyhteydet ja varmista tietojärjestelmät

Yrityksille on tarjolla laaja valikoima tietoliikennepalveluita. Palveluiden riittävät ominaisuudet häiriötilanteissa ja tietoturvan

**Hannu Isokääntä,
Megaturve Oy:
”Koronan aikana
polttoainesäiliöitä lisättiin
niin paljon kuin saatiin.
Puolen vuoden tarve
pystyttiin hoitamaan.
Varastointia on nyt
vähennetty, kun
toimitukset toimivat hyvin.
Kuukauden määrä on
nyt ylimääräisenä.”**

**Lauri Autio, X-Design:
”Ensin pitää hahmottaa
etukäteen yrityksen arki,
millä aloitetaan maanantaia
aamulla töiden käynnistyessä ja miten siitä
jatketaan. Toinen mietittävä
asia on työnkulku, mitä
työnkulkuja käytän useimmin.
Kolmas määritettävä
asia on ne toiminnot, jotka
ovat kriittisimpiä yrityksen
jatkuvuuden kannalta.”**

suhteen on aina syytä varmistaa. Yhteydet voivat häiriytyä teleoperaattoreihin kohdistuvan häirinnän tai vikojen vuoksi. Häiriöt voivat olla laajuudeltaan valtakunnallisia tai paikallisempia. On epätodennäköistä, että useamman teleoperaattorin toiminta olisi keskeytynyt samanaikaisesti. Pitkittyvät sähkökatkokset johtavat siihen, että myös tietoliikenneyhteydet menevät poikki.

Tietoliikenteen varmistaminen usean operaattorin avulla

Kun tietoliikenneyhteyksien toiminta on kriittisen tärkeää, ne voi yrittää turvata useamman teleoperaattorin asiakkuudella. Jos yhtä operaattoria koskee laajempi vika tai häiriö, voi olla, ettei vikoja pystytä korjaamaan edes erikseen taatuissa korjausajoissa tai varayhteyksien kautta.

Ei ole todennäköistä, että myöskään useamman pankin pankkipalveluiden saatavuus katkeaisi samanaikaisesti. Pankin palveluiden katkeamisesta aiheutuvaa haittaa voi yrittää estää käyttämällä useamman kuin yhden pankin palveluita. On tärkeää turvata sisään tulevien ja ulos lähtevien laskujen maksut, verojen maksu sekä palkanmaksun häiriöttömyys.

Pilvipalvelut ja varmuuskopiointi jatkuvuuden varmistajina

Tieto ja sen käytettävyys ovat keskeisiä liiketoiminnan jatkamisen edellytyksiä. Jos liiketoiminnan edellyttämä tieto ei ole saatavilla, toiminnan jatkaminen on erittäin vaikeaa. Tietojen pysymistä jatkuvasti käytettävissä voi varmistaa esimerkiksi tiedostojen varmuuskopioinnilla ja hyödyntämällä pilvipalveluita. Pilvipalveluita käytettäessä on syytä varmistaa, että niiden tuottaja on varmistanut oman toimintansa jatkuvuuden häiriötilanteissa.

Kyberturvallisuuden merkitys on jatkuvasti lisääntynyt. Traficom in yhteydessä toimiva Kyberturvallisuuskeskus on julkaissut useita oppaita yritysten kyberturvallisuuden varmistamiseksi. Pienyritysten tarpeet on otettu huomioon erikseen julkaisemalla Pienyritysten kyberturvallisuusopas. Oppaassa käsitellään muun muassa tietojenkalastelua, haittaohjelmia, päivityksiä ja käyttöoikeuksien hallintaa. <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/julkaisut/pienyritysten-kyberturvallisuusopas>

**Hannu Isokääntä,
Megaturve Oy:
”Huollon suhteen
suodattimia ja öljyä on
varastoitu, etteivät lopu.
Uusimmissa koneissa
elektroniikkaosien saata-
vuus voi olla huonoa.
Vanhat koneet toimivat
luotettavammin ja niitä
pystyy huoltamaan itsekin.
Jos olisimme vain uusien
koneiden varassa, voisi tulla
pitkiä toimintakatkoja.”**

**Mika Järvenpää, Interfire
Products Oy:
”Kaikki lähtee ylhäältä
alaspäin. Jos eivät esi-
miehet sitoudu varautumi-
seen, eivät työntekijäkään
ymmärrä asiaa.”**

Varmista palveluiden ja tavaroiden saanti

Harva yritys on omavarainen. Kaikkien yritysten toiminnassa tarvitaan muiden yritysten toimittamia palveluita ja tavaroita. Nämä keskinäisriippuvuudet voivat tehdä yrityksistä häiriöherkkiä. Pienillä yrityksillä ei yleensä ole mahdollisuutta pitää suuria varastoja, eivätkä ne ole toimittajille kaikkein tärkeimpiä asiakkaita häiriötilanteissa. Onkin tärkeää olla selvillä siitä, miten tavarantoimittajat ja palvelutuottajat ovat varautuneet häiriöiden varalta.

Häiriötilanteiden syntyessä voi ilmetä sellaisten perustarvikkeiden saatavuusongelmia, jotka ovat välttämättömiä yritysten toiminnan jatkumiseksi. Yrityksissä tarvitaan tuotannon edellyttämiä raaka-aineita ja polttoaineita, mutta myös tavanomaisempia hyödykkeitä, kuten vettä ja saniteettitarvikkeita. Yrityksissä kannattaakin miettiä kotitalouksille tarkoitetun 72 tuntia -konseptin Kotivaraa mukaillen, kuinka henkilöstö voi tehdä työtään ja yritys voi pysyä toiminnassa vähintään kolmen vuorokauden ajan. Tällainen Yritysvara 72 tuntia -konsepti on monessa tilanteessa riittämätön, mutta se auttaa hahmottamaan, mitä yritys vähintään tarvitsee. Kaikkien välttämättömimpien tarvikkeiden varastointi auttaa myös tilanteissa, joissa tuotteita aletaan hamstrata. Varautumalla etukäteen voi välttää hamstrauksesta aiheutuvat ongelmat.

Johda edestä

Varautumisen juurruttaminen osaksi yrityksen arkea edellyttää aktiivista johtamista ja esimiestoimintaa. On huolehdittava siitä, että kaikki ymmärtävät varautumisen olevan hyödyllistä yritykselle.

Velvoitteet ja sertifioidut mallit asettavat varautumisessa alimman riman. Aina voi ja kannattaa tehdä paremmin. Varautuminen voi antaa yritykselle suoranaista kilpailuetua, minkä ohessa systemaattinen varautuminen voi vahvistaa johtajuutta yrityksessä laajemminkin.

Varautuminen edellyttää johtamiselta suunnitelmallisuutta. Selkeästi ja ymmärrettävästi dokumentoidut ohjeet eri häiriötilanteisiin tehostavat varautumista. Tärkeää on huolehtia siitä, että ohjeistus on ajan tasalla ja toteutettavissa käytännön

**Risto Pekola, Pekolan
Liikenne Oy:
”Kirjallinen, paperimuodos-
sa oleva ohjeistus hyödyttää
koko organisaatiota, samoin
selkeä vastuunjako.
Niiden pitää olla osa
arjen toimintaa.”**

**Mika Järvenpää, Interfire
Products Oy:
”Työn turvallisuuteen
huomion kiinnittäminen
on investointi:
Kannustetaan henkilöstöä
tekemään työhön
tullessaan turvallisuus-
kävely eli tarkastamaan
ja poistamaan päivittäisiä
riskejä. Riskien
aiheuttajista tulee
riskien tunnistajia,
arvioitsijoita ja poistajia.”**

tilanteissa. Mikään ohje ei toteuta itse itseään, mikä korostaa jatkuvan harjoittelun tarpeellisuutta. Ohjeistus voi kattaa muun muassa seuraavat kolme kokonaisuutta:

- Asiat, joiden on välttämättä oltava kunnossa, jos jotain poikkeavaa tapahtuu ja toiminnan on jotenkin jatkuttava. Tavat, joilla toiminnan jatkuminen turvataan.
- Ulkoiset sidosryhmät, joihin on oltava yhteydet kunnossa, kun tilanne on päällä.
- Järjestys, jossa toimintoja palautetaan, kun häiriötilanne on ohi.

Investoi henkilöstöön ja alihankkijoihin

Osaava, motivoitunut henkilöstö on yritysten menestykselle äärimmäisen tärkeää. Tämä pätee myös varautumisessa häiriötilanteisiin. Varautumisen yksi tavoite on turvata työn tekemisen edellytykset kaikissa häiriötilanteissakin.

Henkilöstön valmiuksia voi rakentaa yrityksen sisäisellä johtamisella, ohjeistuksella ja harjoittelulla. Lisäksi henkilöstöä voi motivoida osallistumaan ulkopuolisten palvelutarjoajien järjestämään koulutukseen.

Yrityksen henkilöstöä kannattaa kannustaa omatoimiseen varautumiseen kodeissaan. Kun asiat ovat kunnossa kodeissa, henkilöstö on käytettävissä työpaikoillaan myös alueellisissa häiriötilanteissa. Yrityksen on esimerkiksi hyvä suunnitella, kuinka se tukee kriittisen henkilöstön työssäkäyntiä alueellisessa häiriötilanteessa.

72 tuntia -konsepti on tarkoitettu tukemaan kotitalouksien varautumista. Hyvin varautuneet kotitaloudet edistävät myös yrityksen häiriönsetokykyä. Siksi on järkevää kannustaa yritysten henkilöstöä huolehtimaan oman kotitaloutensa varautumisesta ohjeiden mukaisesti. 72 tuntia -konseptiin kuuluvia koulutustilaisuuksia on mahdollisuus järjestää työpaikoilla.

**Petteri Virranta,
Virranta-yhtiöt:
"Alihankkijat ovat osa
yrityksen palveluita ja
pystyvät siten takaamaan
riittävän resurssin
asiakkaiden käyttöön."**

**Arto Viljanen, Suomalainen
Energiaosuuskunta (SEO):
"Viestintä on tärkeää.
Yrittäjät eivät saa omia
asioitaan kerrottua
ulospäin. Oma tilanne pitäisi
pystyä aukaisemaan
kaikkein tärkeimmille
kumppaneille ja
asiakkaille."**

Alihankkijat ovat osa monen yrityksen palveluita. Alihankkijoiden kautta pystytään optimoimaan sopivat resurssit yrityksen ja sen asiakkaiden käyttöön oikeaan aikaan. Varautumisessa alihankkijoilla voi olla keskeinen rooli varmistettaessa, että asiakkaita pystytään palvelemaan mahdollisimman normaalisti myös poikkeustilanteissa. Alihankkijoiden kanssa on syytä sopia, missä määrin ne otetaan mukaan yrityksen varautumista koskevaan suunnitteluun ja harjoitteluun. Jos edellytetään ulkopuolista valmentautumista, on tarpeen sopia siitä, kuka vastaa syntyvistä kustannuksista.

Viesti avoimesti, toimi vastuullisesti

Viestinnällä on tärkeä merkitys yritysten häiriötilanteissa. Sisäisen viestinnän on oltava kunnossa, jotta häiriötilanteissa pystytään toimimaan suunnitellusti ja tehokkaasti. Ulkoisen viestinnän on toimittava kaikkien keskeisten sidosryhmien suuntaan, jotta yrityksen jatkuvuudenhallinta on turvattu. Asiakkaiden, tavarantoimittajien ja rahoittajien on helpompi suhtautua yrityksen toiminnassa ilmeneviin häiriöihin, jos niiden syyt ovat avoimesti tiedossa. Häiriötilanteiden viestintä voi olla äärimmäisen tärkeätä laajemminkin yritysten maineenhallinnan kannalta. Ongelmien nopea haltuunotto ja avoin viestintä ovat häiriötilanteiden selättämisen avaintekijöitä.

Vastuullisuutta koskevat vaatimukset ovat saaneet jatkuvasti enemmän merkitystä yritysten toimintaympäristötekijänä. Vastuullisuuden vaatimuksia on jo runsaasti lainsäädännössä, jonka velvoitteet koskevat niin toiminnan sisältöä kuin siitä raportoimistakin. Vastuullisuuden korostuminen on johtanut siihen, että velvoitteita asetetaan myös yritysten välisissä sopimuksissa. Monet yritykset pitävät vastuullisuutta näkyvästi toimintaansa ohjaavana, kilpailuetua luovana arvona. Silloin vastuullisuuden korostaminen lähtee puhtaasti yrityksen omista strategisista tavoitteista.

**Petteri Virranta,
Virranta-yhtiöt:
"Varautuminen lähtee
hallitustyöstä, on
strategista ja osa
riskienarviointia. Se on
myös osa vastuullisuut-
ta – ennakoidaan tulevaa
mahdollisimman laajasti.
Ketteryys on varautumises-
sakin keskeistä, se on
myös yrityksen arvo."**

TUNNISTA RIKOSUHAT

Elintärkeiden toimintojen määrittäminen ja niihin kohdistuvien riskien hallinta ovat keskeinen osa yrityksen jatkuvuuden hallintaa. Rikosuhkien tunnistaminen ja rikosten varalta suojautuminen ovat nekin keinoja, joilla yritys varautuu häiriötilanteisiin.

Rikosuhkat voivat kohdistua yhtä lailla yrityksen elintärkeisiin toimintoihin kuin muihinkin toimintoihin. Yhteistä on se, että rikoksista voi aiheutua yritykselle vakavia taloudellisia vahinkoja. Sen vuoksi rikoksilta suojautuminen rinnastuu elintärkeiden toimintojen turvaamiseen.

Huijaukset ja petosrikokset uhkaavat pk-yrityksiä

Suomessa tyypillisimpiä pk-yrityksiä uhkaavia rikostyypppejä ovat petosrikokset. Suomen Yrittäjät on edellyttänyt, että yrityksiin kohdistuvat huijaukset saadaan kuriin. Yrittäjäjärjestö on vaatinut yrityksiin kohdistuvien petosten tilannekuvan laatimista ja lainsäädännön tarkastelua uudelleen. Yrityksiin kohdistuvat huijaukset ja petosrikollisuus ovat lisääntyneet 2000-luvulla merkittävästi, ja yksinyrittäjästä peräti 2/3 on joutunut vuoden aikana vähintään kerran huijauksen kohteeksi. Pelkästään hakemistopalveluhuijauksista aiheutuu vuositasolla yrityksille yli 20 miljoonan euron lasku.

Ruotsissa jengirikollisuuden aiheuttama uhka on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Ruotsin yrittäjäjärjestö tekee aktiivista yhteistyötä poliisiviranomaisten kanssa jengirikollisuuden ongelmien torjumiseksi. Myös Suomessa on olennaista huolehtia tilannekuvan ajantasaisuudesta yhteistyössä Yrittäjäjärjestön ja poliisiviranomaisten kesken. Yritystasolla on syytä kiinnittää rikosuhkiin huomiota ja raportoida havaitut rikokset viranomaisille toimenpiteitä varten.

Varsinaisen rikollisuuden lisäksi on syytä varautua myös hybridi- tai informaatiovaikuttamisen varalta. Hybridivaikuttaminen kohdistuu tyypillisesti valtioiden poliittisiin järjestelmiin, mutta kohteeksi voivat joutua myös yksittäiset yritykset. Silloin vaikuttamista voi ilmetä väärän tiedon levittämisenä tai muuna vastaavana toimintana, joka tähtää yrityksen toimintaedellytysten heikentämiseen.

**Risto Pekola, Pekolan
Liikenne Oy:
"Yrittäjäjärjestön
pitää tulla mukaan
varautumista koskevaan
työhön pitkäjänteisesti.
Ei hetkeksi neuvomaan.
Oikea viesti on:
mitä vain voi tapahtua,
pitää varautua."**

YRITTÄJÄJÄRJESTÖ EDISTÄÄ VARAUTUMISTA YHTEISTYÖSSÄ

Yrittäjäjärjestö on verkosto, joka toimii koko valtakunnan alueella ja kaikilla keskeisillä toimialoilla. Suomen Yrittäjien verkostoon kuuluu alueellisen ja toimialaverkoston kautta noin 100 000 yritystä kaikkialta Suomesta. Jäsenyrityksissä on liki 600 000 työpaikkaa. Järjestö kytkee suomalaiset yrittäjät osaksi eurooppalaista ja maailmanlaajuista yrittäjyysyhteisöä.

Varautuminen on noussut viimeisten vajaan kymmenen vuoden aikana keskeiseksi yhteiskunnalliseksi teemaksi. Se on tarkoittanut uutta lainsäädäntöä ja uudenlaisia haasteita sekä ongelmia käytännön yritystoiminnassa. Yrittäjäjärjestöissä varautumisen tärkeyteen on vastattu lisäämällä vaikuttamistyötä ja yritysten konkreettisia palveluita. Tavoitteena on vahvistaa yritysten iskunkestävyyttä ja kääntää varautuminen kilpailueduksi.

Suomen varautumismalli korostaa julkisen sektorin, yritysten ja järjestöjen yhteistyön merkitystä. Suomen Yrittäjät on julkiselle sektorille ainutlaatuinen yhteistyökumppani varautumisen kysymyksissä. Alueellinen peitto, toiminta kaikissa manner-Suomen kunnissa, toimialatuntemus ja yhteistyön edellyttämät resurssit ovat järjestön vahvuuksia.

Yritykset on kytketty mukaan yhteiskunnan varautumiseen valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Valtakunnan tasolla yhteistyötä toteutetaan erityisesti Huoltovarmuusorganisaatiossa. Huoltovarmuusorganisaatiossa on nimettynä noin 1 500 huoltovarmuuskriittistä yritystä, joiden toiminta on järjestetty sektoreiden ja poolien puitteissa.

Alueellinen varautuminen on puolestaan hyvinvointialueiden ja kuntien vetovastuulla. Myös ensi vuoden alusta aloittavilla maakunnallisilla elinvoimakeskuksilla on rooli varautumisessa. Elinvoimakeskuksista annetun lain mukaan elinvoimakeskukset edistävät muun muassa elinkeinotoiminnan kestävää kasvua sekä kilpailukykyä, yrittäjyyden toimintaedellytyksiä ja huoltovarmuutta.

Vaikka suuri joukko yrityksiä osallistuu julkisen sektorin vetämään varautumistyöhön suoraankin, valtaenemmistö yrityksistä on suoran yhteistyön ulkopuolella. Silloin yrittäjäjärjestön toiminnan merkitys korostuu.

Toimialajärjestöiltä konkreettisia ohjeita ja malleja

Osa Suomen Yrittäjien toimialajärjestöistä on mukana Huoltovarmuuskeskuksen poolitoiminnassa. Näillä järjestöillä varautumiseen liittyvät palvelut ovat laajimmat. Varautumiseen tarjolla olevaa tukea on silloin kaikkien yritysten saatavilla, eikä se rajoitu toimialajärjestön jäsenyrityksiin.

Esimerkiksi toimialajärjestöjen toiminnasta käy Taloushallintoliiton ja Huoltovarmuuskeskuksen julkaisema maksuton tietoturvan arviointimalli, joka on suunniteltu erityisesti taloushallinnon alan tarpeisiin. TAKTI-malli on tapa arvioida ja kehittää taloushallintoyrityksen tietoturvaa.

Se on suunnattu erityisesti pienille ja keskisuurille tilitoimistoille, joilla ei ole omia tietoturvaresursseja tai mahdollisuutta ulkopuoliseen asiantuntija-apuun. Taloushallintoliitto vastaa Huoltovarmuusorganisaatioon kuuluvan Taloushallintoalan poolin toiminnasta.

Poolitoiminta ja SKAL:n rooli huoltovarmuuden edistämisessä

Pisimpään poolitoiminnassa ovat olleet mukana Suomen Yrittäjien logistiikka- ja kuljetusalan toimialajärjestöt. Suomen Logistiikka ja Kuljetus SKAL toimii Huoltovarmuuskeskuksen maakuljetuspoolin isäntäorganisaationa. SKAL osallistuu ja järjestää yhteistyössä Huoltovarmuusorganisaation kanssa varautumisharjoituksia, joihin osallistuu laaja joukko erilaisia sidosryhmiä yrityksistä viranomaisiin. Huoltovarmuusorganisaation ja Maakuljetuspoolin jatkuvana työnä on tilannekuvien päivittäminen. Niiden perusteella Huoltovarmuuskeskus muodostaa ensin sektorikohtaiset tilannekuvat ja niistä edelleen valtakunnallisen tilannekuvan. Näin koottava tilannekuva on yksi keskeinen elementti valtakunnallisessa varautumistyössä.

Liikenneala on varautumisen ytimessä

SKAL tarjoaa jäsenyrityksilleen liikennealalla menestymistä tukevia koulutuksia, esimerkiksi talouden hallintaa ja liikenne-

**Tuomo Riihilahti,
AsuntoArea Oy:
”Hyvinvointialueiden
pitäisi kutsua varautumis-
harjoituksiin mukaan
sopivia pk-yrityksiä.
Tällaisen voisi aloittaa
esimerkiksi infopäivillä,
joihin kutsuttaisiin
kiinnostuneita yrittäjiä
mukaan.”**

yrittäjäkoulutusta. SKAL tarjoaa myös koulutuksia, joiden avulla turvataan kuljetusalan ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuutta, kuten ammattipätevyyskursseja, jatkokoulutusta ja vaarallisten aineiden kuljetuskoulutusta. Nämä kaikki toiminnot edistävät yritysten menestymistä normaaliaikana ja tukevat varautumista kriisitilanteisiin.

Jatkossa SKAL:n tavoitteena on lisätä entisestään poolitoiminnasta saatavissa olevien aineistojen hyödynnettävyyttä.

Lisäksi SKAL pitää tavoiteltavana tiivistää yrittäjäjärjestön varautumistyötä verkostomaisesti. Suomen Yrittäjät ja sen alueorganisaatio olisivat tällöin kokoava voima ja toimialajärjestöt toisivat verkostoon tarvittavan alakohtaisen näkemyksen ja osaamisen.

Toimialajärjestöjen keskuudessa on laajemminkin aktivoiduttu varautumisen suhteen. Tehdyn kyselyn perusteella useat toimialajärjestöt ovat hahmotelleet varautumisen tarpeita ja mahdollisuuksia oman alansa näkökulmasta. Muun muassa Matkailuajoneuvotujat on todennut toimialan huoltovarmuuspotentiaalin. Järjestön mukaan Suomessa on rekisteröitynä yli 130 000 matkailuajoneuvoa, jotka voivat toimia ensiapuasemina tai tarjota majoitusratkaisuja kriisitilanteissa.

Alueorganisaatiolta elinvoiman rakennuspuita

Suomen Yrittäjien alueorganisaatio edustaa kattavasti yrittäjyyttä kaikilla alueilla ja kaikissa kunnissa. Yrittäjäjärjestöllä on pitkät perinteet paikallisen ja alueellisen elinkeinopoliittisen yhteistyön toteutuksessa.

Suomen Yrittäjien aluejärjestöt tarjoavat tukea yritysten varautumiseen yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Eräillä alueilla on harjoitettu jo pitkään yhteistyötä puolustusvoimien kanssa. Yksittäisiä harjoittelutilaisuuksia on järjestetty myös Maanpuolustuskoulutuksen kanssa. Luottamushenkilöitä on koulutettu teemaan, ja verkkokursseja sekä jäsentilaisuuksia on toteutettu. Varautumista on käsitelty myös yhtenä julkisten hankintojen yhteistyöteemana. Savon Yrittäjät on mukana sekä maakunnallisessa kokonaisturvallisuuden klusterihankkeessa että Kuopion kaupungin toteuttamassa kokonaisturvallisuuden osaamiskeskuksessa.

Yrittäjien alueorganisaatio vahvistaa yritysten kriisinkestävyyttä

Varautumisen noustua keskeiseksi yhteiskunnalliseksi teemaksi on luontevaa tiivistää yrittäjäjärjestön ja julkisen sektorin yhteistyötä myös näissä kysymyksissä. Suomen Yrittäjien alueorganisaation edustajat ovat säännöllisesti mukana vain muutamissa alueellisen varautumisyhteistyön organisaatioissa. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus, varautuminen ja huoltovarmuus toteutuvat tehokkaasti vain yritysten häiriönsietokyvyn kautta. Siksi pienten yritysten edustus kaikilla keskeisillä varautumisen yhteistyöfoorumeilla on tarpeen.

Varautumista koskevaa yhteistyötä onkin alettu tiivistää eri puolilla Suomea. Toistaiseksi ei ole olemassa toimintamalleja, joita voitaisiin monistaa läpi valtakunnan. Tähän asti varautumista on käsitelty lähinnä yksittäisissä tilaisuuksissa yleisen informaation välittämisen lisäksi. Vireillä on eräitä hankkeita, joiden kautta yhteistyö voi saada säännönmukaisempia muotoja.

Julkisella sektorilla on sellaisia yhteistyörakenteita, joihin olisi perusteltua saada yrittäjäedustus kattavasti mukaan. Tällainen on erityisesti alueellisten ELVAR-toimikuntien toiminta. Nämä Elinkeinoelämän alueelliset varautumisyhteistyö-toimikunnat ovat osa Huoltovarmuusorganisaatiota. Niiden tehtävänä on kehittää elinkeinoelämän varautumista alueilla ja maakunnissa sekä varmistaa elinkeinoelämän, julkishallinnon ja kolmannen sektorin yhteistoiminta ja tiedonvaihto. Tällä hetkellä yrittäjäjärjestöllä ei ole edustusta ELVAR-toimikunnissa tai maakunnallisissa valmiusfoorumeissa yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Maakunnat, hyvinvointialueet ja kunnat varautuvat yhteistyössä

Maakunnat ja hyvinvointialueet ovat aluetason tärkeitä elinkeinopoliittisia yhteistyöfoorumeita. Suomen Yrittäjät selvittää säännönmukaisesti maakuntien elinkeinopoliitiikan yrittäjyyttä Elinvoimabarometrilla.

Rohkaisevaa on, että tuoreimman barometrin mukaan koko maan tasolla 40 prosenttia vastaajista katsoi, että yritykset pystyvät osallistumaan maakunnan elinvoiman rakentamiseen. Maakuntakohtaiset erot merkittäviä, joten kehittämiskohteita on helppo löytää. Varautuminen on yksi teema, joka on kaikille maakunnan toimijoille yhteinen.

Hyvinvointialueilla yrittäjyys on vahvasti edustettuna valtuustotasolla. Liki 300 valtuutettua eli 16 prosenttia valtuutetuista on yrittäjiä. Tämä on yksi kanava, jonka kautta yrittäjyysnäkökulma voi välittyä hyvinvointialueiden varautumistyyöhön. Yrittäjät vahvistavat elinvoimalla paikallista kriisinkestävyyttä

Paikallisellakin tasolla varautuminen linkittyy luontevasti yhteistyöhön kuntien elinvoiman vahvistamiseksi. Iskunkestävät yritykset vahvistavat kuntien häiriönsietokykyä. Tilanne on sikäli oivallinen, että elinkeinopoliittisella yhteistyöllä on kunnissa pitkät perinteet. Lisäksi kuntien valtuutetuista liki neljännes on yrittäjiä.

Elinkeinopoliittisen yhteistyön sujuvuutta mittaava Kuntabarometri osoittaa, että kuntien viestintä yrityksiä koskevista päätöksistä on parantunut samoin kuin päätöksenteon yritysvaikutusten arviointi. Varautumisen teemat ovat ajankohtaisia ja sopivat erityisen hyvin paikallisen tason yhteistyön kohteiksi.

Elinvoimabarometria ja Kuntabarometria toteutetaan vuorovuosina. Jatkossa varautumista koskevaa yhteistyötä voisi olla hyvä kannustaa sisällyttämällä varautumiskysymyksiä barometreihin. Yhteistyön tuloksellisuuden arviointi olisi omiaan lisäämään toiminnan vaikuttavuutta.

- **Suomen Yrittäjien Elinvoima- ja Kuntabarometrit** luotaavat julkisen sektorin ja yrittäjien elinkeinopoliittisen yhteistyön toimivuutta. Elinvoimabarometri kartoittaa suomalaisten yrittäjien näkemyksiä oman maakuntansa elinvoimaisuudesta. Kuntabarometrissa mitataan kuntien yrittäjäystävällisyyttä. Yrittäjät arvioivat kolmessa kokoluokassa, millaista on yrittäminen kotikunnassa. Elinvoima- ja kuntabarometrit julkaistaan vuorovuosin. Barometrit ovat saatavissa Suomen Yrittäjien internetosoitteesta: <https://www.yrittajat.fi/ajankohtaista/tutkimukset/elinvoimabarometri-2025/>
- **Taloushallintoliitto vastaa** Taloushallintoalan poolin toiminnasta. Taloushallinto on yhteiskunnan kriittinen palvelu ja sen tehtäviin kuuluvat muun muassa yritysten palkanlaskennasta, laskutuksesta ja maksuliikenteestä sekä arvonnalisäverojen tilityksistä huolehtiminen. Osana pooliyhteistyötä on luotu taloushallintoalalle räätälöity, kattava ja maksuton

tietoturva- ja tietosuojakoulutuskokonaisuus. <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/taloushallintoalan-tietoturvan-kehittamishanke/>

- **ELVAR-toimikuntien tehtävänä** on kehittää elinkeinoelämän varautumista alueilla ja maakunnissa sekä varmistaa osaltaan elinkeinoelämän, julkishallinnon ja kolmannen sektorin alueellinen yhteistoiminta ja tiedonvaihto. Toimikunnissa ei ole kattavaa yrittäjäjärjestön edustusta. <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/toimialat/alueellinen-toiminta/elvar-toimikunnat>
- **Kuntaliiton internetsivuilla** on informaatiota kuntien ja hyvinvointialueiden varautumisesta. Aineistossa korostetaan, että kunnan varautuminen on yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa.
- Kuntia kehoitetaan varautumaan seuraavasti:
 - Huomioi riippuvuussuhteet eri toimialojen ja toimintojen välillä.
 - Huolehtii ennakolta tarpeellisista tiedonvaihdon edellytyksistä eri toimijoiden kesken.
 - Hallitsee viestinnän osana varautumista erilaisissa olosuhteissa ja eri välineillä.
 - Pystyy ylläpitämään yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeitä palveluja alueellaan myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
 - Kehittää varautumistaan kokonaisvaltaisesti ja jatkuvasti osana arjen normaalia toimintaa.
 - <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kuntien-varautuminen-ja-turvallisuus>

VARAUTUMINEN VAHVISTAA KOKONAISTURVALLISUUTTA

Varautumisen perustana yhteistyö

Suomi on varautumisen mallimaa. Varautumisella on meillä pitkät perinteet. Suomelle ominaista on varautumisen rakentaminen yksityisten ja julkisen sektorin yhteistyöllä. Viimeaikaiset vakavat konfliktit, pandemiat ja maailmantalouden häiriötilat ovat osoittaneet, että järjestelmämme kaipaa vahvistamista. Toimintaympäristö on entistä haastavampi. Siksi yritysten on oltava entistä iskunkestävämpiä.

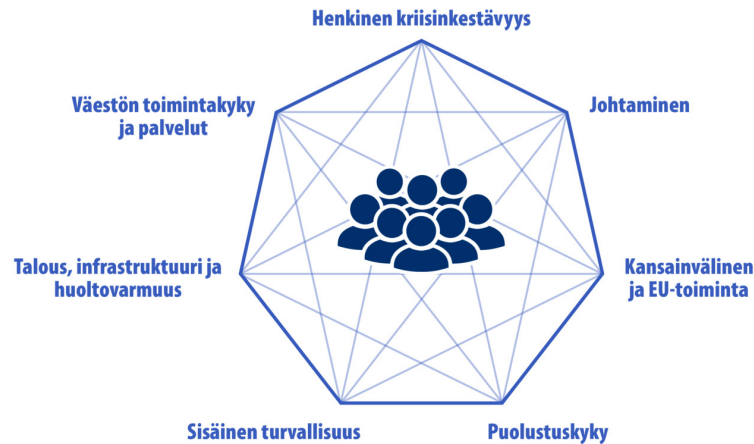
Suomen mallin perustana on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden varmistaminen. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa määritellään kokonaisturvallisuuden toimintamalli. Tavoitteena on huolehtia yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista viranomaisten, yritysten, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Kokonaisturvallisuus syntyy kaikkien toimintana omista lähtökohdistaan. Kokonaisturvallisuus on perusta suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle eli resilienssille.

Pk-yrityksiin on kiinnitetty riskiarvioissa hyvin vähän huomiota

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian perustana on kansallinen riskiarvio. Siinä on arvioitu 15 osa-alueen uhkamalleja ja häiriötilanteita. Niitä ovat esimerkiksi erilaiset poliittiset konfliktit tai julkisen talouden, rahoitusjärjestelmien, energihuollon ja kuljetusten jatkuvuuden häiriöt. Kansallisen arvion taustalla on kaikkiaan 18 alueellista riskiarviota. Alueellisten riskiarvioiden tavoite on saada aikaan yhteinen käsitys riskeistä alueellisen häiriönsietokyvyn ja häiriötilanteiden hallinnan kehittämiseksi.

Pk-yrityksiin on kiinnitetty riskiarvioissa hyvin vähän huomiota. Siitä huolimatta ne ovat yrityksille hyödyllistä taustatietoa alueellisista uhkakuvista.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Lähde: Turvallisuuskomitea

- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on päivitetty vuonna 2025. Turvallisuusstrategiassa esitetään yhteiskunnan elintärkeät toiminnot timantin muodossa. Yrityksillä on keskeinen rooli yhteiskunnan turvallisuuden toimijoina. Sujuva yhteistyö yritysten ja muiden yhteiskunnan toimijoiden välillä on kriisinkestävyiden vahvistamisen perusedellytys. Yritysten toiminnan turvaaminen auttaa ylläpitämään yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Vastaavasti yritykset hyötyvät, kun koko yhteiskunta kestää häiriöitä hyvin. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-762-1>
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategian taustalla on kansallinen riskiarvio. Tuorein kansallinen riskiarvio on vuodelta 2023. Kansallisessa riskiarviossa on arvioitu 15 osa-alueen uhmalleja häiriötilanteita. Niitä ovat esimerkiksi erilaiset poliittiset konfliktit, julkisen talouden, rahoitusjärjestelmien, energiahuollon ja kuljetusten jatkuvuuden häiriöt. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-602-7>
- Kansallisen riskiarvion lisäksi on laadittu kaikkiaan 18 alueellista riskiarviota. Alueellisten riskiarvioiden tavoite on muodostaa yhteinen käsitys riskeistä alueellisen häiriönsietokyvyn ja häiriötilanteiden hallinnan kehittämiseksi. Riskiarvioissa käsitellään muiden riskien ohella alueellista rikollisuuden uhkaa. Alueelliset riskiarviot ovat osa alueellista

varautumisyhteistyötä. Niiden laatimiseen osallistuvat julkisen sektorin toimijat, yritykset ja järjestöt. <https://sisainenturvallisuus.fi/alueelliset-riskiarviot>

Huoltovarmuudella turvataan taloudellisia toimintoja

Kaikki yritykset vastaavat siis viime kädessä itse varautumisestaan. Huoltovarmuuden ylläpitäminen on osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Siksi julkinen sektori turvaa koko yhteiskunnan välttämättömien taloudellisten toimintojen jatkuvuutta. Useimmiten se tehdään yhteistyössä yritysten kanssa.

Huoltovarmuuskriittisiä yrityksiä on yhteensä noin 1 500. Niiden verkostoihin kuuluu lukemattomia muitakin yrityksiä alihankkijoina ja sopimuskumppaneina. Näin huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset levittäytyvät koskemaan laajasti koko yrityskenttää.

Huoltovarmuustoimintaa ohjataan lainsäädännöllä. Huoltovarmuudesta annetun lain tavoitteena on turvata välttämättömiä taloudellisia toimintoja vakavien häiriöiden varalta. Huoltovarmuuskeskus ja koko laajempi huoltovarmuusorganisaatio pooleineen ovat keskeisiä varautumisen toimijoita. Yksi huoltovarmuuskeskuksen tehtävistä on julkisen sektorin ja yritysten välisen yhteistyön kehittäminen.

Huoltovarmuustavoitteet valtioneuvoston päätöksessä

Huoltovarmuuden tavoitteista on annettu valtioneuvoston päätös. Päätös korostaa viranomaisten, yritysten ja järjestöjen välisen vuorovaikutuksen merkitystä niin paikallisella ja alueellisella kuin kansallisella ja kansainväliselläkin tasolla.

Tavoitepäätöksessä arvioidaan huoltovarmuuden toimintaympäristöä sekä määritetään yleisiä ja hallinnonalakohtaisia kehittämistavoitteita. Teemoihin lukeutuvat muun muassa kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja alueellisen huoltovarmuuden turvaaminen.

Tärkeitä alueellisen huoltovarmuustoiminnan tehtäviä ovat elinkeinoelämän ja viranomaisten jatkuvuudenhallinnan tukeminen ja toimien yhteensovittaminen sekä elinkeinoelämän varautumisen yhteistoimintaverkostojen ylläpito ja kehittäminen.

Huoltovarmuuskeskus toimii varautumista edistävänä linkkinä julkisen sektorin ja huoltovarmuuskriittisten yritysten välillä. Keskuksen toiminta yritysten suuntaan on järjestetty sektoreihin ja pooleihin. Sektoreita ovat muun muassa logistiikka sekä elintarvikehuolto. Sektoreilla on yhteensä liki 30 poolia.

Yrittäjien toimialajärjestöt osallistuvat huoltovarmuuspooliin

Huoltovarmuusorganisaation poolitoiminnassa ovat mukana seuraavat Suomen Yrittäjien toimialajärjestöt: Linja-autoliitto, Sailab Medtech Finland, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL, Suomen Taloushallintoliitto sekä Sähkö- ja teleurakoitsijat STUL. Pooleissa seurataan toimialojen varautumistilannetta ja kehitetään yritysten jatkuvuuden hallinnan välineitä.

Huoltovarmuuskeskus tuottaa julkaisuja, joita kaikki yritykset voivat hyödyntää. Huoltovarmuuskeskuksen uutiskirje tarjoaa hyödyllistä ajankohtaista tietoa kaikille yrityksille. Säännöllisesti ilmestyvien uutiskirjeiden lisäksi Huoltovarmuuskeskus laatii muun muassa huoltovarmuuden yleistä tilannekuvaa. Tilannekuvauutiset ovat tiiviitä ja sisältävät uutiskirjeisiin. Niitä kannattaa seurata siitä huolimatta, että itse tilannekuvaraportit eivät ole julkisia. Keskus julkaisee myös verkkolehteä, jossa on ajankohtaista sisältöä eri toimialoilta ja horisontaalisista teemoista.

Huoltovarmuuskeskus on julkaissut kaikille avoimen verkkokurssin, joka johdattaa huoltovarmuuden ja varautumisen maailmaan. Alle tunnin kestävään verkkokurssiin sisältyy mahdollisuus testata omat tiedot materiaalissa käsiteltävistä teemoista.

- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta antaa kehyksen varautumista koskevalla toiminnalla. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1992/1390>
- Huoltovarmuuden tavoitepäätöksessä määritellään yhteiset tavoitteet noin viiden vuoden välein. Päätöksessä korostetaan yritysten ja viranomaisten yhteistyön tärkeyttä. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/568>

- Huoltovarmuuskeskuksen julkaisutoimintaa on hyödynnettävissä yritysten varautumisen tukena ja huoltovarmuustilanteen seuraamisessa. Keskus tiedottaa aktiivisesti ja julkaisee uutiskirjettä sekä verkkolehteä. Keskus on myös valmisteellut videokurssin huoltovarmuuden perusteista. Tämä alle tunnin mittainen tietopaketti auttaa hahmottamaan huoltovarmuuden sekä varautumisen tavoitteita ja toimenpiteitä.
- Huoltovarmuuskeskuksen internet-sivut: <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/>
- Verkkolehden internet-osoite: <https://www.varmuudenvuoksi.fi/>
- Verkkokurssin internet-osoite: <https://www.varmuudenvuoksi.fi/artikkeli/verkkokurssi-avaa-huoltovarmuuden-salat>

Kotitalouksien varautuminen hyödyttää yrityksiäkin

Yhteiskunnan perusyksiköjä ovat kotitaloudet. Kotitaloudet ovat keskeinen osa yhteiskunnan toimintakykyä sekä huoltovarmuutta. Yritystenkin varautuminen on paremmalla tasolla, kun kotitaloudet ovat valmiita toimimaan häiriötilanteissa.

Jokaisen yrityksen koko henkilöstö kuuluu johonkin kotitalouteen.

72 tunnin varautumissuositus

- Kotitalouksille on suunnattu erittäin hyvin tunnettu 72 tuntia varautumissuositus. Sitä rahoittaa Huoltovarmuuskeskus ja koordinoi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. Suositus sisältää ohjeet 72 tunnin kotivarasta. 72 tuntia -konseptiin sisältyy myös varautumiskoulutusta.
- Huoltovarmuuskeskus rahoittaa 72 tuntia -varautumissuositusta, joka antaa ohjeita jokaisen omatoimiseen varautumiseen esimerkiksi kotivaran keinoin. 72 tuntia -konseptiin sisältyy myös erilaisissa yleisötilaisuuksissa ja webinaareissa annettavaa varautumiskoulutusta.

- Kodeissa tulisi varautua pärjäämään omatoimisesti vähintään 72 tuntia eli kolme vuorokautta häiriötilanteen sattuessa. Omatoimiseen varautumiseen kuuluu kotivaran ylläpitäminen sekä varautumistietojen ja -taitojen hallitseminen. Ohjeita annetaan muun muassa siitä, mistä saa oikeaa tietoa häiriötilanteessa tai miten pärjää kylmenevässä asunnossa. Varautumiskoulutusta voi tilata työpaikoille. Se tapahtuu ottamalla yhteyttä omalla alueella toimivaan kouluttajaan. Kouluttajien yhteystiedot löytyvät 72 tuntia -konseptin internetsivuilta.

Suomi.fi -alustan opas

- Laajempaa tukea omatoimiseksi varautumiseksi löytyy Suomi.fi -alustalta. Alustalla on julkaistu opas häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumiseksi. Opas on suunnattu pääasiassa yksityisille kansalaisille, mutta oppaan suositusten tuntemisesta on hyötyä myös yrityksille. Kansalaisten mahdollisimman korkea varautumisen taso hyödyttää välillisesti yrityksiäkin.
- Suomi.fi-alustan oppaassa häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumiseksi on käytännönläheisiä sisältöjä muun muassa sähkö- ja vesikatkoista, internetin tai pankkipalveluiden häiriöistä, vahinkoja aiheuttavista luonnonilmiöistä ja pitkäkestoisemmista kriiseistä.
- Opas sisältää suositusten lisäksi jäsentelyn siitä, mitä varautuminen on:
 - kotivaraa eli vettä, ruokaa ja tarpeellisia tarvikkeita
 - tietoja riskeistä ja uhista, niiden ehkäisemisestä ja niihin varautumisesta
 - taitoa toimia, kun kohtaat tavallisesta poikkeavan tilanteen
 - toimintakykyä fyysisesti ja psyykkisesti
 - yhteisöllisyyttä eli luottamusta ja yhteyttä muihin sekä toisten auttamista.

HYÖDYNNÄ TUKIMATERIAALIA – HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ KOOTUSTI

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia tarjoaa viitekehyksen kokonaisturvallisuuden toteuttamiseksi. Strategiassa kuvataan yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ja tavat, joilla ne turvataan. Kullekin hallinnonalalle määritellään omat tehtävät. Strategiasta on saatavilla esitysaineisto, jossa sen sisältö ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen timantti on kuvattu tiiviisti:

<https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2025/01/Yhteiskunnan-turvallisuusstrategia-Esitysaineisto.pdf>

Huoltovarmuus

Huoltovarmuuskeskuksen internetsivuilla on aineistoa yritysten varautumisesta sekä tietoa sektoreiden ja poolien toiminnasta. Huoltovarmuuskeskuksen uutiskirjeen voi tilata internetsivujen alaosan tilaustoiminnosta. <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/>

Huoltovarmuuskeskuksen verkkolehti Varmuuden vuoksi sisältää ajankohtaisia artikkeleita huoltovarmuudesta. <https://www.varmuudenvuoksi.fi/>

Huoltovarmuuskeskus on julkaissut selkeän videon huoltovarmuuden perusteista. Videokurssi sisältää interaktiivisena osiona muutaman kysymyksen. Linkki kurssiin on keskuksen internetsivuilla. <https://www.varmuudenvuoksi.fi/artikkeli/verkkokurssi-avaa-huoltovarmuuden-salat>

Huoltovarmuuskeskuksen Häiriöhyrrä voi olla avuksi, kun yritykset miettivät elintärkeitä toimintoja, niihin kohdistuvia uhkia ja uhkilta varautumista. Häiriöhyrrä on tarkoitettu harjoittelun aputyökaluksi. <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/tietoa-huoltovarmuudesta/aineistopankki/hairiohyrra>

Riskienhallinta

Riskienhallintayhdistys on julkaissut pk-yrityksille tarkoitetun sivuston, joka auttaa perehtymään riskienhallintaan, sen perusteisiin, rakenteisiin ja prosesseihin. Samalla PK-RH-sivusto auttaa liittämään riskienhallinnan organisaation toimintaan kiinteänä osana johtamista. <https://pk-rh.fi/>

Kansalaisten varautuminen häiriö- ja kriisitilanteissa

Suomi.fi alustalla on laaja ohjeistus häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisesta. Opas kattaa eri häiriötilanteita kuten kyberhyökkäykset, sotilaalliset konfliktit, luonnonilmiöt ja sähkökatkot. Oppaassa on linkkejä teemakohtaisiin ohjeisiin esimerkiksi Kyberturvallisuuskeskuksen sivuille. <https://www.suomi.fi/opaat/varautuminen>

72 tuntia on kansallinen varautumissuositus kotitalouksille. Kotitalouksien hyvä varautuminen hyödyttää yrityksiäkin. Konseptin internetsivuston kautta voi pyytää kouluttajia pitämään tilaisuuksia myös yrityksissä. <https://72tuntia.fi/> 72 tuntia -sivustolla voi testata oman varautumisensa tason. Interaktiivinen testi kannustaa muun muassa 112 sovelluksen lataamiseen. <https://72tuntia.fi/selviytyisitko-sina-72-tuntia/>

Varautumista edistävää koulutusta on saatavissa 72 tuntia -konseptin lisäksi esimerkiksi Maanpuolustuskoulutuksen eli MPK:n kautta. MPK kouluttaa kansalaisia selviytymään paremmin arjen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. MPK on julkaissut muun muassa kyberturvallisuusoppaan. <https://mpk.fi/>

Riskiarviot ja uhkakuvat

Kansallinen ja alueelliset riskiarviot sisältävät aineistoa erilaisista uhkakuvista ja riskeistä. Kansallisessa riskiarviossa tarkastellaan muun muassa informatiovaikuttamista, sotilaallisen voiman käyttöä, energiahuollon häiriöitä sekä terveydettävyyteen liittyviä uhkia. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/kansallinen-riskiarvio-kartoittaa-mahdollisia-riski-ja-ja-tukee-varautumista> Alueelliset riskiarviot kartoittavat riskit maakuntatasolla. Arvioissa on hyödylliset yhteenvetotaulukset tärkeimpien riskien todennäköisyydestä ja vaikuttavuudesta. <https://sisainenturvallisuus.fi/alueelliset-riskiarviot>

Varautuminen kunnissa ja hyvinvointialueilla

Kuntaliitto on julkaissut laajan materiaalin kuntien varautumisen tueksi. Sivustolla selostetaan myös hyvinvointialueita koskevat varautumisvelvoitteet. <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kuntien-varautuminen-ja-turvallisuus>

Hyvinvointialueiden varautumista tuetaan niille yhteisillä oppailla. Laajempi opas on Hyvinvointialueen varautumisen opas 2.0, jossa on varautumista koskevaa perustietoa: <https://www.hyvil.fi/wp-content/uploads/2024/03/Hyvinvointialueen-varautuminen-opas-2.0-1.pdf>. Suppeampi on hyvinvointialueen varautumisen pikaopas <https://www.hyvil.fi/wp-content/uploads/2025/06/Hyvinvointialueen-varautumisen-pikaopas-2025.pdf>. Oppaat kuvaavat varautumisen tavoitteita, toteuttamista ja vastuuta selkeästi. Elinkeinoelämä mainitaan yhteistyökumppanina, mutta tämän yhteistyön sisältöä ei oppaissa käsitellä.

VARAUTUMINEN ON KESKEINEN OSA YRITTÄJYYTTÄ

Moni yrittäjä on joutunut viime vuosina karvaalla tavalla huomaamaan, että varautuminen kriiseihin ja poikkeusoloihin on keskeinen yrittäjyyden ja yritystoiminnan osa.

Koronakriisi, Ukrainan sota, nopea energian hintojen nousu ja kova inflaatio pakottivat monet miettimään oman yrityksen varautumista. Monella asia oli pohtimatta.

Kriisit ovat herätelleet myös yrittäjäjärjestöä. Korona-ajan jälkeen Yrittäjät on tullut mukaan huoltovarmuusneuvoston työhön, mistä kuuluu kiitos silloiselle ministeri Tuula Haataiselle (sd.), joka nopeasti hoiti pyynnöstämme asian.

Huoltovarmuusneuvostossa olemme pystyneet nostamaan esille pk-yrityksille tärkeitä teemoja ja korostamaan sekä pk-yritysten että alueellisen varautumistyön merkitystä. Toivomme, että eri puolilla Suomea pk-yrityskenttä otetaan aiempaa paremmin mukaan varautumistyöhön.

Yrittäjät on myös perustanut SY:n oman, hallituksen alaisen varautumisvaliokunnan, nimennyt oman vastuhenkilön ja tuottanut tämän varautumisoppaan. Järjestämme myös varautumiskoulutusta yhdessä RUK:n kanssa Tilanne päällä -kurssin muodossa.

Toivon, että pystymme antamaan jokaiselle yrittäjälle vinkkejä omaan varautumiseen. On mukavampi ja helpompi kehittää omaa yritystä, kun on pohtinut erilaisia skenaarioita, myös synkempiä ja vaikeimpia. Pienikin kriisi voi aiheuttaa yritykselle isoja ongelmia.

Elämme Euroopassa poikkeuksellista aikaa. Siksi viisas varautuu myös niihin vaihtoehtoihin, joita emme toivo.

Mikael Pentikäinen,
Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja

**VOIT LIITTYÄ
SUOMEN YRITTÄJIEN
JÄSENEKSI TÄÄLLÄ:**

yrittajat.fi/liity

YHDESTOISTA HETKI – SUOMEN YRITTÄJIEN VARAUTUMISTYÖRYHMÄN 11 KÄSKYÄ

Petteri Virranta: "Nostakaa asia yrityksessä hallitustasolle."

Jouni Suonpää: "Varautuminen ei ole irrallaan liiketoiminnasta."

Lauri Autio: "Save your own ass. Varmista oman liiketoiminnan jatkuvuus – sen pitää olla tärkein motivaatiotekijä varautumisessa."

Hannu Isokääntä: "Mieti pahin mahdollinen, mitä voi tapahtua ja miten siihen voi varautua."

Riikka Autio: "Parempi vara kuin vahinko."

Tuomo Riihilahti: "Varaudu ajoissa."

Mika Järvenpää: "Etukäteen hoidettu riski on halvempi kuin hyvin hoidettu vahinko."

Mika Kukkonen: "Tehdään tätä yhdessä naapuriyrittäjän kanssa."

Marko Kilpinen: "Valmius on muuta kuin suunnitelma kassakaapissa. Vahvista kilpailukykyäsi olemalla iskunkestävä."

Arto Viljanen: "Oma-aloitteinen viestintä – huonoistakin asioista – on tärkeä osa varautumista."

Risto Pekola: "Yrityksesi ja sinä ette ole kuolemattomia, turvaa jatkuvuus."

Yrittäjyyden puolesta.

Yrittäjät

KYLLIKINPORTTI 2, 00240 HELSINKI

PL 999, 00101 HELSINKI

(09) 229 221, TOIMISTO@YRITTAJAT.FI

WWW.YRITTAJAT.FI